

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidieceșane, Sibiin, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapeșta etc. etc.

Correspondențele sânt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoișă.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiin, 24 Noemvre.

În sfârșit discursul d-lui P. Cosma, cunoscut acum cetitorilor în tótă estinderea lui, ne-a dovedit, că tot este mai bine, dacă și Români au reprezentanții lor în dieta unгурescă.

Cu acelaș drept susținem aceeași aserțiune și față cu discursul d-lui G. Pop.

Amândoi au înșirat păcatele politice magiare, vechi și noue, comise față cu Români din Ungaria și din Transilvania, păcate, care au început de nou a se răsbuna ele de sine-și.

Pentru că, dacă Români ar fi fost în trecut considerați din partea Magiarilor de aceea ce ei au fost dela natura lor destinați, nici unii nici alții nu aveau să îndure umilirile și desastrelor, căror sute de ani au trebuit să-și plece cerbicea. Pentru că dacă Magiarii erau mai cu luare aminte la pozițiunea lor geografică și etnografică, cel puțin dela 1860 încôce, ei nu puteau ajunge în strimțorea politică, în carea se află astăzi, când au să alégă între un imperiu putred și în descompunere, cum este cel turcesc, sau să se plece, după ție tot ei, voinței politice a puterei, pe carea o numesc la tôte ocașiunile inimic comun, inimic neimpăcat.

Români pot avé consciință linișcită, într'atâta, că în tôte epocile vechi și noue, prin bărbați cu prevedere politică, au făcut ce le-au stat în putință spre a chiamă luarea aminte a Magiarilor: că sôrtea le este comună, că ei trebuie să se spriginescă imprumutat unii pe alții; durere, fără succesul dorit.

Acum când situațiunea iarăși a devenit serios critică și Români din afară de monarhie, lăsați în voia sorții, au făcut ce au putut spre a nu fi înghițiți; iară cei din monarhie ignorați chiar și când în reprezentațiunea lor din dieta de la 1875 au făcut pretenșiunile cele mai loiale și basate pe dreptul public, după cum l'au dezvoltat evenemintele, — o reparare a gre-

șelilor va fi cu anevoie. Înse când repararea s'ar face cu sinceritate și pe lângă garanții basate în legi, cari să nu mai fie espuse eludării cum este legea pentru naționalități, pare că ar mai invia odată speranța în noi, că Magiarii și Români sânt chiamați de a împedeca torentul, să nu se facă potop și să înghită și pre unii și pre alții.

Dar sântem ca și siguri, că vocea adevărului nu va străbate la auzul celor ce după firea lucrurilor se cuvine. Lucrurile vor rămâne în cărarea bătucită de până aci, pentru că beția mândriei este atât de puternică încât zăvoresce auzul mândrului și în momentul, când i se chiamă luarea aminte asupra pericolului, de care este datoriu a se mântui.

Un mijloc patriotic și național pentru amândouă naționalități periclitare ar fi fost, după părerea noastră, în stare, a trezi pre conducătorii destinelor patriei noastre din beția mândriei lor. Când tôte cercurile electorale ale Românilor, într'atâta, în impregiurările noastre, se puteau ocupa, ar fi fost ocupate de deputați Români, iară acestia s'ar fi constituit într'un club și s'ar fi înțeleș la o procedere.

La votarea adresei am vëdut, că guvernul a învins numai cu 22 voturi, dintre care 7 a le Românilor. Dacă erau toți deputații români posibili, vre-o 30—40 la număr, și erau toți la o înțelegere, Români, sau puteau face o presiune constringătoare asupra guvernului, sau apoi alăturându-se toți la opoșițiune sôrtea guvernului era hotărâtă.

De unde se vede, că numărul cel mic al deputaților români nu este absolut de desprețuit nici într'o adunare cu o majoritate precumpănitoare. Casul acesta ne arată, cât cumpănesce o procedere înțeleptă politică din partea Românilor; casul acesta ne arată, că în anumite momente o procedere înțeleptă politică pôte avé mari și salutare urmări pentru Români în

special și pentru patrie în genere, ca să nu ne estindem mai departe.

Casul acesta ne arată ce greșală mare s'a făcut, când Români în vara trecută, ca și de alte ori au renunțat de voie bună dela unicul drept de a fi reprezentați acolo, unde mai pot face ceva pentru Români.

După ce nu putem fi în pozițiune de a vorbi despre isbânși mai remarcabile naționale în dieta Ungariei în modul arătat, ne rămâne mângăierea, că „per tot discrimina rerum”, tot am avut doi reprezentați, cari au ridicat vocea în numele Românilor și pentru Români.

Câștigul este numai moral, dară tot este un câștig. Și din neînsemnătatea lui la aparență, pôte cu timpul să se desvôle împlinirea dorinței noastre, care nu este egoistică, ci are în vedere salutea patriei comune și a duor naționalități, chiamate de a fi părere despărțitor între noianurile slave și mijlocitôrele civilizațiunei în orient.

Revista politică.

„Budp. Corr.” spune, că îndată după redeschiderea dietei d-l Tisza a fost însărcinat cu compunerea unui cabinet nou. Negoțierile cu truntașii bărbaților parlamentari n'au avut alt rezultat decât că dintre dênșii nu s'au aflat nici unul aplecat a primi unul sau alt portfoiu. După o nouă convocare din partea M. S. și după alte negoțieri în 4 l. c. Tisza s'a prezentat înaintea clubului liberal cu ministeriul cel nou și cu programa acestuia. Noul cabinet are să constea din următorii membri: presid. și interne. Col. Tisza; finanțe: conte I. Szapáry; comerț: secretariul de stat în min. de interne bar. Gabr. Kemény; min. pe lângă persôna M. S.: bar. Bela Wenkheim; Instrucțiune: A. Trefort; justiție: Dr. Teodor Pauller; comunicațiune: Toma Pechy; honveți: Bela Szende; min. croat

fără portfoiu: Col. Bedecovici. Așă dară atară de Szapáry și Kemény ministrii cei noi sânt toți cunoscuți din cabinetul cel vechiu.

Alaltăeri s'a început în plenul delegațiunei austriace desbaterea bugetului pentru ministeriul de esterne. Se va vedé ađi, mâne, dacă contele Andrássy este mai norocos în plen decât în comisiunea bugetară. Dacă va fi mai norocos și va obține o majoritate lui favorabilă, de sigur lupta se va transpune în senatul imperial.

După „W. Ztg.” senatul imperial se întrunesc la ședințe în 10 l. c. Obiectul cel dintâiu de desbatere va fi un proiect al guvernului pentru prolungirea validității legii de apărare; al patrulea obiect va fi tratatul din Berlin.

Generalul Philippovics se întorșe la postul său în Praga prește Dalmația. „N. fr. Pr.” are informațiuni, că generalul a ales calea acesta la îndigitare mai înaltă. Este sciut că lui Philippovics i s'a rezervat postul de comandant al armatei a II pentru casul, când s'ar esca complicațiuni noué în orient. Însemnătatea acestei călătorii se esplică dacă considerăm, ce rol însemnat are Dalmația pentru eventualitatea de noué complicațiuni în orient.

Dealtmintrea, cel puțin pentru moment situațiunea politică sémână a pace. Țarul rusesc, sosind în 2 Decembre n. la Moscva între alte a đis că pacea definitivă cu Turcia va fi subscrisă în curënd. Țarul doreșce desvoltagea pacinică a imperației, căci el numai într'acesta vede garanția puterii rusesci în viitoriu.

„Pol. Corr.” are informațiuni din Bucuresci, că principele domnitoriu a primit din Tulcea, pe cale telegrafică, o adresă în numele tuturor naționalităților din Dobrogea, cu 500 subscrieri. Adresa promite supunere sub drapelul român, simbolul civilizațiunei; adresa chiamă binecuvântarea ceriului asupra principelui, asupra armatei române și asupra succesului misiunei române în țara acuirată.

FOIȚA.

Din Viena până la Paris.

II.

Esposițiunea dela Paris.

Impregiurimea: Schönbrun, Khlenberg, Laxenburg. — Dealungul riului Viena. — Pe malul Dunărei. — Prin Bavaria sudvestică. — München, Bavaria sudostică, Veneția svabică. Lacul brigantin Elveția nordică: cantonul Zürich, dealungul Rhinului, — productivitatea Elveției. — Prin Alsacia. — Prin Franca, de latorele Senei și pe valea Marnei.

Un avantajiu, ce'l are Viena față de alte orașe mari, este împrejurarea, că regiunile din giurulu ei — mai cu samă spre sudvest și vest sânt de o frumșetă romantică. Nu trebuie dar să ne mirăm, că predilecțiunea de a face excursiuni este o trăsătură caracteristică din viața socială a Vienesilor.

Vienesul, — fie aristocrat, ampioiat, meseriaș, artist sau student, — este tare măhnit, decă i-a trecut o săptămână fără a fi făcut „eine Landpartie”. Deci și noi, cari încă eram

Vienesi cel puțin până ce petrecream în capitala Austriei, am făcut câte-va excursiuni, din cari voiu descrie numai trei.

O jumătate de oră departe de linia sau capetul cercului VII (Mariahilf) se află cea mai frumôsă comună din Austria: Hietzing, carea constă mai numai din locuințele de vară ale Vienesilor și posede statua de bronz a lui Maximilian de Mexico.

Spre sud dela Hietzing zace Schönbrun, un castel imperial de vară, edificat sub Maria Theresia. Aci Napoleon I, și avuse cuartirul general în anii 1805 și 1809. Schönbrun este un edificiu estins, ce e zidit astfel, cât edificiele din stânga sânt copia celor din drépta și începând dela laturile intrării, unde zidirile sânt mititele — aceste de amândouă părțile devin tot mai înalte și se apropie tot mai tare de cele din vis-a-vis, până ce în fundul curtei se întrunesc în palatul principal. Peste tot castelul ne apare mai mult grațios, decât imposant, iar parcul său, plantat în stilul grădinilor franceșe moderne, este

intr'adevăr grandios și tot odată de o frumșetă ideală, — un paradis în miniatură. Mijlocul parcului reprezintă un câmp estins, cu multe straturi încântătoare de flori, cu 32 statue de marmoră, cu un bassin și două fântâni săritôre decorate cu Neptun, Tritoni și cai de mare, iar la capetul acestui câmp, vedem Glorietta: un portic de colonne și arcade, deasupra cu un plateau, de pe care avem un prospect frumos asupra Vienei. În stânga și în drépta câmpului se ramifică un labyrint de alee pompoșe, umbrite de arbori înalți, ce's astfel ciontați, că ei forméză păreți perpendiculari ai aleelor, muri gigantici de frunđiș verde! În stânga aleei principale se află ruine romane „Fântâna frumôsă Egerică”, de unde și trage Schönbrun numele; iar în cornul din drépta vedem o menageria imosantă: colivii multe grupate într'un cerc mare, al cărui centru este un pavilion isolat cu pașeri tropice. Apoi mai sânt o mulțime de vase, statue și alte ornamente moderne împrăsciate prin tótă grădina. În genere potem đice, că gră-

dina Schönbrun, în privința horticulturii, este mai nobilă și mai gustușă, decât renumita grădină dela Versailles, dar de altă parte céstă din urmă are 3 fântâni gigantice, ale căror ape jôcă în figuri de o frumșetă magică, și lipsa acestor fântâni monumentale este cauza, de Schönbrun totuși nu pôte rivalisa cu grădina dela Versailles.

Fôrte interesantă este și excursiunea pe Kahlenberg și Leopoldsdorf. Vaporul ne duce pe canal și pe Dunăre în sus până la stațiunea Nussdorf și aci ne suim pe trenul călei ferate cu rôte dentate.

Construcțiunea acesteia este după sistema călei de pe vestitul Rigi în Elveția, adecă vagóne și șine ca la căile ferate comune dar cu aceea diferință, că între cele două șine comune se mai află în mijloc o rudă de fer lată și cu dinți, în ale cărei scobituri se potriveșc dinții rôtelor mediane ale vagónelor respective.

(Va urma).

Crisa ministerială în București durează încă și este constatată acum mai de toate foile de acolo. La alt loc dăm o dare de samă după „Resboiul“ despre starea crizei.

Din Bulgaria se scrie, că alegerea de principe va avea loc numai în 1 Ianuarie 1879. Nu se spune după care calendariu, credem însă că după cel julian.

Din Constantinopole se scrie la „Polit. Corr.“ că comisiunea pentru statorirea granițelor la sudul Bulgariei s'a întors cu lucrul neisprăvit. Causa este rezistența Bulgarilor și lipsa de asistență militară, cu toate, că s'a cerut din vreme dela generalul Totleben.

Împăratul Germaniei a primit iarăși regimul în stațiunea Grosskreuz (între Brandenburg și Potsdam), a mulțămii la gara din Potsdam principelui de coronă pentru suplinire. Pentru sosirea împăratului în Berlin se fac pregătiri grandioase. „Reichs-Anzeiger“ publică în mod oficial emisele împăratului despre luarea afacerilor regimului.

Cuvântul de tron englezesc vorbește despre ostilitatea Emirului din Afganistan și de necesitatea de a lua o satisfacțiune peremptorică. Cuvântul de tron accentuează amicalele raporturi cu puterile și speranța întemeiată, că se va executa tratatul din Berlin.

Din Afganistan se signalizează o victorie mare a Englezilor.

Discursul

domnului George Pop deputat dietal, ținut în dieta Ungariei cu ocaziunea dezbaterii adresei în ședința dela 25 Noembrie a. c.

Onorată casă! Înainte de ce 'mi ași motiva votul, ce voi a da cu ocaziunea importantei dezbateri asupra adresei la vorbirea de tron, dațimi voiă, ca să exprim mulțămii cordială onoratului Domn Zsedényi, pentru magulitorea aducere aminte, prin care a resuscitat vitejiile, ce Români au reportat, împreună cu Magiarii, în sângeroasă luptă de pe „câmpul pânei“.

Este un fenomen atât de rar acesta, din partea bărbaților de stat Magiari, — și chiar din acest motiv pentru noi Români de o bună impresiune, — în cât mă simt îndemnat aici în fața parlamentului a da expresiune de nou mulțămii mele, chiar de ași risca a pune pre domnul Zsedényi în pozițiunea, de a fi satirat, precum fusese domnul Mocșary din partea domnului Prilesky Thadé, când i-am mulțămit pentru că a apărut interesele române cu ocaziunea dezbaterii legii electorale din Trania.

Consecința, ce domnul Zsedényi trage din recunoșterea, că adevăratul coloșul dela Nord nu poate conta pe Români, — ca corespunzătoare stărei adevărate a lucrului, — din parte-mi încă o primesc, am de a observa însă, că spre a documenta acesta, putea Dsa, să aște motive mai de îndă-mână, și anume putea afla motive chiar în faptele complente în zilele noastre; căci lumea intrăgă scie, că sermana România s'a adresat către toate puterile și în prima linie către statul nostru, cerând ajutor contra Rușilor, dar fără vre un rezultat, fiind că noi, — precum voi au onore a vă documenta — în nefericita noastră stare dualistică, necum să fim fost în stare, a apăra pre alții de Muscali, dar nu eram în stare, a ne apăra noi pre noi înșine.

Onoratului Domn Zsedényi însă, drept consecință pentru recunoșterea vitejiei române de pe „câmpul pânei“ a ținut și aceea, că națiunea română a fost primită în barierele constituțiunii magiare.

La acesta afirmare a D-sale, — pentru restituirea adevăratei stări a lucrului, mi-au voiă, a 'i reflecta următoarele întrebări, și anume:

Cum va pute D. Zsedényi compara afirmata primire a națiunii române în barierele constituțiunii magiare, cu aceea dispozițiune a legilor unguresci din Transil-

vania, după care: „Valachica natio tolleratur usque ad beneplacitum principum et regnicolarum“?

Cum va pute D-sa compara, toleranța religioasă a Magiilor, cu tristul fapt, că Români de religiunea greco-orientală în restimp de 64 de ani, după forțata introducere a Unirei, nu au avut episcopi, iar preoții lor au fost constrinși, a 'și căuta asil contra asupririlor prin țeri străine, precum s'a întâmplat cu părintele protopop Balomiri, care a fost necesitat, a cere mijlocirea împărătesei Catarina II pentru ocrotirea, ce are din partea împărătesei Maria Teresia. —

Trist fapt, acela domnii mei! că deși Români în toate timpurile, dela un milenar încôce, de când ne aflăm cu Magiarii împreună în această patriă, — în butul desperatelor pozițiuni politice — și acesta o ținem de unica superbiă, — și-au împlinit cu credință datoriele lor către țară, sacrificând sângele și viața lor în totdeuna de câte ori a fost trebuință, și nu odată a dat patriei bărbați eminenți, bărbați de stat, deși aceia nu au servit în interesul patriei sub firma lor națională, — cu toate acestea, îndreptățirea națională a Românilor, nu s'a recunoscut nici odată; pe când de altă parte — înbutul vestitei toleranțe religioase, care D-vostă vă place a Vă fali la lume, — Români din Transilvania au fost dați pradă catolicilor și reformaților, iar cei din Ungaria în discreșiunea tiranică a Serbilor venetici.

Și acum revenind la discușiunea asupra adresei la vorbirea de tron, trebuie să constat din capul locului, că o asemenea dezbateri momentosă asupra adresei, nu a mai avut loc în această cameră, dela anii 1861, de atunci, de când dieta magiară au alunecat pre ominusul teren al tacticei fatale. —

O! dacă această dezbateri ar însemna, că am ajuns la punctul de despărțire, și rumpând pe viitor cu tactica, ce a cauzat atâtă nenorociri sermane noastre țeri, onorata casă cu votul seu ar designa calea, pe care înaintând, s'ar pute conduce la liman corabia statului nostru, ce acuzi, acuzi stă să se cufunde.

Scim cu toții, domnilor! că fatala tactică a început cu ocaziunea dezbaterii asupra adresei la vorbirea de tron în dieta de la 1861, și că de atunci totă acțiunea noastră politică, până în ziua de astăzi nu a fost alta, decât o neconțință tactică, până când am ajuns la culmea tacticei, până când existența sau perirea sermane noastre țeri, este pusă pre o singură foie a tacticei.

Ca pre venitor să putem înveța din păcatele trecutului, dațimi voiă, ca să vă expun momentele mai însemnate ale tacticei fatale (să auzim).

Să amintim numai acea, că cât de diferită direcțiune avea să ea causele noastre față cu constelațiunile politice și ruginoșele dispozițiuni ale instrumentelor absolutismului, dacă votisarea dela anii 1861 suna domnitorului, ca expresiunea, nu a tacticei, a slăbiciunii, ci a ecuității și a sincerității.

Pecatul nasce pecat (voci așa este).

Tactica dela anii 1861 a năcut tactica cuprinsă în articolul de lege XII din 1867 sau așa numitul dualism, care după firma mea convingere, câștigată prin esperințele de toate zilele, este isvorul, este începutul tuturor nefericirilor noastre (aprobări în stânga).

La anii 1867 ne mai putând Austriacii să maltrateze singuritoate națiunile imperiului, cu articolul de lege XII, la aparință au împărțit puterea cu națiunea magiară și prin această împărțire, în locul blăstămatei legi „Unio trium nationum“ s'a inaugurat „Unio duarum nationum“.

La aparință dară, Magiarii dualistici, după 350 de ani s'au împecat cu inimicii lor de morțe; dar prețul acestei înfrățiri pre scurt și basându-mă pe faptele complente, cred că s'ar pute espune mai nimerit așa:

Ceea ce Austriacii nu au fost în stare a îndeplini singuri în restimp de 350 de ani adevărat a ruina și a nimici atât materialicește cât și moralicește Ungaria și în prima linie națiunea magiară, aceea le-a succedat prin concursul dualisticilor Magiari.

Onorată casă! Nu voi să vă supăr

cu reamintirea multor gravamine, ce adese și foarte precis s'a pronunțat în această cameră, ci constatez pre scurt, că dualismul a autorizat guvernul magiar, ca să pôtă comite toate relele în țară, și că dualismul a lipsit pre guvern de puterea, a face cât de puțin bine. (Aprobări în stânga).

Dar vă întreb, firer fi fost în stare absolutismul austriac, a duplica contribuțiunile, cari încă pre atunci erau prea grele?

Vă întreb domnilor firer fi fost în stare absolutismul austriac, a nimici puterea țerei atât din punct de vedere al materialismului cât și al puterii spirituale, întru atâtă, în cât se o ducă până la abisul desperărei, unde ne aflăm ați cu toții fără deosebire de naționalitate?

Vă întreb, firer fi fost în stare să nimicescă pre cei mai eminenți bărbați de stat ai țerei, — înțelegând între ei și pre domnul ministru președinte de acum (aprobări în stânga), — și vă mai întreb cutezat'ar fi fost Austriacii, fără conlucrarea dualisticilor Magiari, a face o asemenea fatală politică orientală?

Nu, și de o mie de ori nu!

Și fiind că parola zilei de astăzi, este politica esternă, politica orientală, eu ca deputat, întreb pe înaltul guvern, și în prima linie pre domnul ministru președinte, ca să 'mi spună, să 'mi deslucescă, că ce politică esternă are D-sa? fiindcă D-sa nu face politica orientală în interesul Ungariei, ceea ce i-a dovedit până la evidență în Dobren în însăși națiunea magiară și ea dovedit această toate cercurile alegătoare din țară, unde elementul magiar este compact, și a căror reprezentanți, cu puțină excepțiune au ocupat bancele partidei opoziționale.

Atât de espres s'a pronunțat națiunea magiară asupra domnului ministru președinte, încât domnul Tisza în totă Ungaria nu a fost în stare să afle un cerc, care să onoreze cu mandatul seu, ci a fost silit a 'și lua refugiu la naționalitățile, pe cari mai au amenința cu sfărmară.

Ce ironiă a sorței este, că tocmai acela, care amenința cu sfărmară naționalitățile nemagiare, să se sfărime pe sine însuși (risete și aprobări în stânga), pe când naționalitățile amenințate, deși năcăjite până la morțe, tot mai trăiesc.

E drept, că domnului Tisza i-a succedat prin speciala lege electorală din Transilvania născocită chiar numai contra Românilor a face pre Români ardeleni, ca să rămână și pre mai departe în pasivitatea reu practică, — pe când de altă parte Români ungureni, urându-se de lungile și sterpele lupte, în mai multe părți s'au abținut dela alegerile, de altmintrelea și așa fără de scop — i-a succedat, țin domnului Tisza, afară de serăcire generale, a scôte pre Români de pe toate terenele vieții publico-politice, și ai împinge într'o apatiă aprăpe complectă; dar 'l întreb, bine și corect a fost această, mai ales acum, pe când patria are cea mai mare trebuință de brațele și inteligența fie căruia fiu al seu?

După această diversiune, și după ce nu sper sau în cazul cel mai bun, nu cred că domnul ministru președinte 'mi va da un răspuns sincer, relativ la politica s'a esternă — mă voi năsuși eu a vă ilustra politica esternă a D-sale respunzând însumi la întrebarea pusă mai înainte.

Nu este greutate a gici, si a da adevăratul nume politicei sale esterne. Ea este — numindu-o cu cruțare, — politică slavă, numinduo însă pre adevăratul ei nume, ea este politică moscovită.

Și în această convicțiune, — afară de cunoscutele proceduri consunătoare, — m'a întârit proiectul de adresă a condeputaților croați și cu deosebire motivarea acelei adrese, prin care numita adresă se recomandă ca cea mai corespunzătoare stărei politice de astăzi.

Spre documentarea acestei aserțiuni fie-mi permis, a mă provoca la descoperirile făcute de ministrul de esterne din România domnul Cogălniceanu, relativ la răpirea Besarabiei. Și fiind că acelea descoperiri au apărut deja și în diarele magiare și anume

în „Egyetértés“ Nr. 325, sum în stare a vă le cita și în unguresce (cetesce).

Aceste, onorată casă, dovedesc fără îndoială, că după conjurațiunea de la Reichstadt politica noastră esternă s'a tras pe calapodul muscălesc, și a servit intereselor muscălesci.

Acosta politică esternă au inaugurat contele Andrassy, când cu sêrutarea sângeroșei mâni a Țarului alb (risete și aprobări în stânga). Cu aceea sârutare fatală, și a vândut precum Iuda pe Christos, națiunea sa și pre aliatul natural al națiunii sale pre Români (aprobări în stânga).

Este scit și aceea, că România înainte de a trece armata sa preste Dunăre, a făcut întrebări în asta privință la Viena, și numai după directele îndemnări primite de acolo a porces mai departe. Acest fapt este secret public în România, ceea ce sper că, de altmintre cavalerescul nostru ministru de esterne nu va pute desminti.

Și sermana România în butul tuturor acestor fapte complente, către cine să adresează totdeuna, de câte ori colosul dela nord o strînge către sine? Cătră Austro-Ungaria, cătră singurul și naturalul, dar infidelul seu aliat.

O Dômne! ce alta ar fi pozițiunea astăzi, dacă Austro-Ungaria, chiar și în interesul existenței sale, nu lăsa pre România pradă, ci prin sincera apărare a ei, asigura esistența sa proprie.

Drept dovadă, fie-mi permis a mă provoca la remarcabilul discurs, ce domnul general Turr a ținut la 17 Noembrie a. c. relativ la cestiunea orientală.

D-sa cunoșce bine întreg orientul drept ce cunoscințele lui speciale, merită ca să punem pond mare, pre cele ce țin D-sa despre România. — Fără ca eu să primesc principiile profesate de domnul Turr, să 'l vedem ce țin? (cetesce).

Onorabilă casă! Numai o reflexiune mai am să fac la un pasagiu din vorbirea domnului ministru președinte, ținută în ședința de alaltaeri, și care sună așa:

„Eu dară am aflat garanția, ce am căutat de o parte în aceea, că ori când s'ar nimici imperiul otoman, poporele neslave din Orient au pe cine a se reștima, ca să nu 'i cutrupe marea și ca să pôtă rămâne Români, Greci și c. l.“

Într'adevăr, mult cinism trebuie să aibă domnul Tisza, dacă în urma asupritorei și trădătoare sale politice de până acum, mai crede, că Români sau Grecii ar fi atât de neghobi, ca să credă vorbelor lui și ar crede existența lor grației lui muscălesci.

În fine onorată casă, cu frățiasca încredere vă rog, luați în serioasă băgare de seamă gravele pericle, ce amenință cu perire existența națiunilor române și magiare, căci am firma convicțiune, că dacă aceste două popore mai au viață și misiune culturală în orient, atunci aceea se pôte ajunge numai prin apărarea reciprocă contra inimicului de morțe, inimicului comun.

Și ca să se întemple acesta, acum în ora a 12-ea smulgeți prin puternicul vot al D-vostă puterea din mâna guvernului și nimiciți sistemul actuală, ce ne amenință pre toți cu perire (aprobări în stânga).

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 3 Decembrie. Dela scrisorea mea din urmă am fost martorul unor evenimente, cari pe puțin țin, nu sunt de toate zilele. Judecând naturalul situațiunii din fisonomia evenimentelor, putem admite, că terenul pe care călcăm este vulcanic. Astăzi fumegă, tună și cutremură; dar aceste, au nu sunt la Vesuv și la ori care crater vulcanic presemnele exploziunii?

Delegațiunea austriacă a dat unele lovituri ministrului Andrassy. Giskra, Curanda, Bareuther și alți toți cu întrebările lor adresate ministrului de esterne în ceea ce privește politica esternă au fost nemilostivi. Întrebările lor așa au fost de pipărate, încât răspunsul la ele au trebuit să se amâne pe ziua următoare. Contele An-

drassy este un bun dialectic, el dispune de o bună porțiune de svadă parlamentară. Cu toate acestea, când a răspuns a doua oară și se încurcase rău înțele. A trebuit să recunoască contradicția, că monarhia austro-ungară a purtat și n'a purtat război în Bosnia și Herțegovina, fără de a ști cu cine s'a purtat războiul, pentru că nu s'a declarat războiul nimenui. Și mai grea pozițiune a avut ministrul de externe în 2 Decembrie. Motiunea lui Herbst, de a nu se desbata creditul pentru trupele de ocupațiune și pe urmă raportul lui Schaup, care este de-adreptul un vot de neîncredere, au silit pe contele Andrassy, să amenințe cu retragerea sa dela guvern.

Pecând Cislaitanii războiesc cu atâta tărie contra ministrului de externe, Budapesta demonstrează, ca și cum ar voi să agraveze pozițiunea ministrului de externe și a ministeriului ungueresc. Luni seara un conduct imposant de facile a pornit de dinaintea sinagogei evreiesc din strada tăbacului, cântând cunoscuta: „Kos'suth Lajos az tizenegyzet és a Kossuth" etc. și „jos cu Tisza! jos cu partida politică bosniacă." Conductul s'a oprit mai întâiu înaintea localității clubului „oposițiunii întrunite." Aci a ținut un discurs Szemerey stud. jur. la care bar. Simonyi a răspuns într'un alt discurs vehement contra politicii guvernului. Simonyi a atacat pe factorii de căpetenie ai guvernului și politicii sale. Participanții la conduct și mulțimea adunată, au erupt în strigăte: „Ducă-se Tisza." De aci conductul a făcut a doua stațiune înaintea localității clubului partidei independente. Stud. jur. Barabas într'un discurs fulminant a împletit și unele citate din răspunsul lui Tisza, adresat junimei cu ocaziunea unui alt conduct din 1875. Oratorul s'a încheiat discursul cu cuvintele: „Dacă votul vostru ne va chiea pe câmpul de luptă, vom merge cu bucurie pentru că noi știm, că nu ne vom întâlni cu amici, ci vom sta față cu inamicul nostru comun și ne împăcabil cu Rusul" (strigări: „Eljen a török nemzet! Le a muszkával!"). Mocsáry și Verhovay au răspuns la acest discurs. Cel dintâiu ăice, că generațiunea care grisece astăzi de afacerile țării este incapabilă. Al doilea ăice, că reacțiunea va aduce lucrul acolo, de junimea va schimba cărțile cu armele. „Protestez, că noi facem revoluțiunea. O fac bărbații, cari stau în fruntea guvernului. Guvernul înșală poporul dejocă drepturile lui. Guvernul însuși samănă sămânța revoluțiunii." Conductul s'a terminat dinaintea palatului vămii, în ordine bună.

Ca în parantese adaug, că junimei dela universitate i-a fost interzisă participarea la conduct. Cu toate acestea ea a luat parte însă „nu ca cetățeni academici, ci ca cetățeni de stat."

Un lucru pe care în rândul trecut îl ignorasem vi'l împărtășesc acum. La ordinea zilei pare a se fi introdus în capitala noastră petardele. Fie ădis într'un ceas bun, până acum fără de a face cui-va vre-o stricăciune. Așa în 26 l. tr. noaptea a explodat o petardă înaintea palatului ministeriului de interne. Alta a explodat duminică sara după 8 ore, în strada Doroteei sub ferestile clubului partidei liberale (guvernamentale).

Coincidența faptelor acestora împresionază foarte adunc pe guvern și partida sa. Ea, este adevărat, își dă aerul că puțin i pasă și gândește la reconstruirea cabinetului. Se vorbește, că ministeriul se va constitui din bărbații de mai nainte, premenindu-se cu doi bărbați noi, cu contele Szapáry și Gabr. Kemény.

Vă este cunoscut, că aici a fost o deputațiune de Erțegovineni. În cursul are să sosască alta din Bosnia.

Va fi dară numai o maliție din partea oposițiunii „Egyetértés", când scrie, că o deputațiune de Bosniaci este pe drum la Londra cu scop de a protesta la regina Victoria contra ocupațiunii austro-unguresc.

P. S. Studenții, cari au luat parte la conduct au fost dojeniți de rectorul universității și amenințați cu relegarea dacă vor mai lua parte la vre-o demonstrațiune antigvernamentală. Studenții de altă parte subscriu o declarațiune de solidaritate și la rândul lor amenință și ei, că dacă fruntașilor lor li s'ar întâmpla ceva pentru că au demonstrat, vor părăsi cu toții universitatea. *o.*

La crisa ministerială din București.

În rândul trecut am reprodus după „România liberă" cele scrise de dânsa asupra demisionării ministeriului Brătianu. Într'alte ăiare din România nu aflăm nimica despre un lucru așa important cum este o crisă ministerială și, lucru de mirat, că nici la „Polit. Corr." nici la alte foi în străinătate nu s'a telegrafat, nici nu s'a scris ceva până acum, încât ne este cunoscut, despre acest lucru. Singur „Războiul" din București, care scrise mai întâiu despre crisă, continuă a ilustra afacerea aceasta.

În cele următoare reproducem după „Războiul" unele amănunte despre starea crizei ministeriale din București:

„Românul" de aci nu ăice încă nici un cuvânt despre această demisie, pe când „L'Orient" publică deja noua combinație, pe care o crede astfel:

D. I. Brătianu la externe (?) și preșident al consiliului; D. Cogălniceanu la interne; D. Câmpinenu la finance; D. Vasile Boerescu la justiție; D. General Manu la război; D. Urechia la culte, și D. I. Holban la lucrări publice.

Să intrăm puțin între culisele cabinetului actual și să arătăm lumii ce se petrece pe scena guvernanților.

D. Brătian și compania voiesce să scape de d. Cogălniceanu, iar acesta voiesce să scape de cel dintâiu. În această consistă armonia guvernamentală, atât de trambitață în foile roșii.

D-nii Brătianu-Rosetti, pentru a înlocui puterea morală a d-lui Cogălniceanu, ădi slăbită foarte mult prin pierderea amicilor săi din Moldova, au propus o fusiune cu centru și cu d. Epurenu. Juna roșie însă este contra acestei combinații, neprimind în reconstruirea eventuală a cabinetului, decât roșii curați, amenințând în cazul contrar socialismul, internaționalismul, pasanatismul etc.

D. Rosetti, pentru a fi mai la adăpost, s'a retras din tovărășia d-lui Simeon Mihălescu, și s'a ales comandant al bravilor sei din delul Mitropoliei, din cari tot mai fac parte și cei din fosta Basarabie română, care nu ne mai aparține.

D. Cogălniceanu, la rândul lui, voiesce să devie iar Alfa și Omega: și ca să ajungă aci, are de gând, să se retragă, pentru a reveni ca preșident al cabinetului, după ce se va împăca cu fostii săi amici din Moldova și după ce va mai trage în capcanul seu câțiva din partidul conservator.

D-nii Rosetti-Brătianu și comp. acasă pe d. Cogălniceanu, că nu este sincer, că face prea multe gheșefturi, încât compromite cinstita firmă a d-lui Simeon Mihălescu (Țineți-vă risul!) Iar d. Cogălniceanu acasă compania de mai sus, că sunt petroliști, revoluționari, comuniști, atentatori etc.

În fața acestei situații ce este de făcut?

O retragere mascată, pentru a încerca puterile reciproce, printr'o demonstrațiune politico-strategică.

Momentul este foarte oportun, căci la ordinea zilei sunt două chestii foarte importante: Cestia Evreilor și cea a Răscumperării căilor ferate.

Cine din noi are mai mult curaj și mai multă forță pentru a le rezolva?

D. Cogălniceanu sau d-nii Brătianu-Rosetti?

Curajul îl au unii și alții; dar forța, trebuie să mărturisim, este mai mare în partea d-lor Brătianu-Rosetti.

Administrația, justiția, armata și camera fiind în mâna celor din urmă, nu le rămâne decât puțină indoială despre majoritatea din senat. Pentru ași asigura cele 3—4 voturi, cari le lipsesc, roșii vor încerca să ofere un portofoliu aceluia din senatori, care le va putea asigura majoritatea. Dacă vor isbuti, nu mai începe indoială, că d. Cogălniceanu va fi nevoit să se retragă, și, schimbând fața, să facă opoziție în cestia Evreilor și cestia răscumperării căilor ferate.

Unii cred că este posibil să vie la putere și conservatorii. Noi însă credem, că conservatorii s'ar putea hotărî acum să vină după guvernul actual, adevărat înainte de a se rezolva cestia Evreilor de către d-nii Rosetti-Brătianu-Cogălniceanu, cari au adus'o pe tapet, și cari, prin mesagiul domnesc din urmă, s'au pronunțat categoric pentru darea drepturilor politice la toți fără excepție de religie.

Cu ocaziunea acestei crize ministeriale, ne credem datori, a supune la cunoscința țerei un fapt îmbucurător.

De mai mult timp un număr de bărbați, cari nu au nici un legământ cu vechile partide, se adună și discută asupra situațiunii creată țerei de evenimentele din intru și afară. Acea grupă a luat hotărîrea de a vorbi, în ziua de 1 Ianuarie 1879, M. S. Domnitoriului, despre atitudinea păstrată de M. S. în fața mai tuturor ministeriilor, cari s'au urmat dela 1866 încôce și a'i așterne totdeodată și programa prin a cărei aplicare acea grupă crede, că țera n'ar mai îndura relele trecutului, rele cari dela 1866 ne țin în loc și în multe privințe ne-au dat înapoi.

„Crisa ministerială durează în momentul, când scriem aceste rânduri.

Petecele, cu cari d-nii Rosetti și Brătian voiesc a-și cârpi nu numai cabinetul, dar și partidul (căci odată cu disolvarea cabinetului actual, va începe și disolvarea partidului roșu) nu țin. Se sdrențuiesc îndată, ce trece acul cu ața prin ele, — așa că nu este cu puțință o cârpire trainică.

Capii roșii, în desperarea lor, se căciulesc când la d-nii Boerescu și Dim. Ghica, când la d-nii Vernescu și Ioan Ghica, când la d. Manolache Costache și câți-va conservatori mai uituci de a le trecutului.

Dar cum zăpăceala guvernanților este mare, situația compromisă și urmările ei foarte amenințătoare pentru viitorul țerei, nu putem prevedea, cari din bărbații noștri politici ar cuteza să asumeze răspunderea situației de aci și să scape cabinetul și partidul roșu din potopul, care a început să'l înghiță.

Ceea ce pe bărbații numiți mai sus îi face să se sfiască de a întinde o mână de ajutoriu d-lor Rosetti și Brătianu, este nu numai situația rea și periculoasă, ce ar moșteni, dar și o altă cauză.

Ădi toți recunoșcem, că de la un timp încôce opinia publică a devenit rebelă și pretențioasă. Amara esperință, la care a fost espusă, a făcut'o, din credulă și naivă ce era, sceptică și pozitivă. Uneltirea acestei prefaceri este, că la spatele bătrânilor partidelor sau ridicat nisce bărbați noi cu serioase cualități politice. Voința acestora a început să influințeze voința bătrânilor. Într'o ăi apropiată influința lor, fiind vocea țerei, va ăice și Domnitoriului: „Măria Ta, nu te mai voim

așa!" Cu acestia de acum înainte bătrâni trebuie să conțeze.

Apoi între acești noi luptători politici și membrii cabinetului în agonie, ori-ce alianță este cu neputință.

Iacă pentru ce credem, că chiar dacă d-nii Brătianu și Rosetti ar isbuti (pote să fi și isbutit în acest moment) a prinde câți-va bătrâni în horă, totuși hora nu va ținé mult și se va sparge printr'un desastru pentru partidul roșu, dacă nu și pentru cei prinși în urmă.

Varietăți.

* (Necrolog). Mórtea profesorului Teodor Petrișor se anunță publicului în următorul mod:

Subsemnații venim a ne împlini o durerósă datorie de Români, creștini și respective colegi, anunțând, că Teodor Petrișor, zelosul și activul profesore de la gimnaziul din Blaj, după un morb de șapte săptămâni (absces în stomach) a repausat astăzi, la orele 7 din ăi, în spitalul civil de aici, în etate de 33 de ani.

Înmormântarea va avé loc Sâmbătă în 7 ale curente la orele 2½ după améđi. Conductul va pleca de la spitalul civil spre cimiteriul greco-catolic, unde osămintele decedatului se vor depune pentru repausul etern.

Părăstasul se va ținé Duminică, la 8 ale curente, în biserica greco-catolică din suburbiul de jos.

Sibiu, 4 Decembrie nou 1878.
I. V. Russu, N. P. Petrescu, V. Petri.

* (Transferare). Medicul de regiment, Dr. Ioan Popp la regimentul de infanterie, Nr. 31 cu stațiunea în Orlat, fu transferat la batalionul de vânători Nr. 1 cu stațiunea în Bihacs, în Bosnia.

* (Proces de presă). La 10 și 17 Decembrie n. jurații orașului Sibiu sunt chieați la o sesiune, în care se va pertracta cele două procese de presă, intentate de procurorul reg. contra ăiarului „Gazeta Transilvaniei."

* (Rectificare). În Nr. 57 al „Teleg. Rom." din anul 1877 s'a publicat un răspuns, ce l'am fost dat la pretura Dobrei în urma unui ordin a vice-comitelui din Deva, care răspuns al meu, deórece eu nu aveam cunoscință despre acela, care au făcut descoperirile către dl pretore al Iliei bar. Kemény, conținutul răspunsului meu în aparință se părea, că privesce persoana dlui pretore, în realitate însă au fost îndreptat contra denunciantului, ceea ce prin acesta viu a îndreptat cu atât mai vortos, că numitul domn în calitatea sa de ampoiât au fost silit din oficiu, a face arétare către oficiul superior. Adaug și aceea, că dl bar. Kemény, de când îl cunosc ș'au împlinit totdeuna cu punctualitate datorințele sale de ampoiât și prin urmare declar, că ceea ce s'a părut, că este scris în contra d-sale au fost îndreptate singur în contra celui, ce i-a făcut d-sale arétarea, și prin urmare revoc cele cuprinse acolo și referitoare la persoana dlui bar. Kemény.

Acestea, vă rog, a le publica în cel mai deaprópe număr al ăiarului, ce redigeați.

Primiți dle redactor încredințarea distinsei mele stime.

Dobra la 9 Noembrie 1878.

Romul de Crainic.

* (Dr. Miletici), care petrece în prinsórea de la Vaț, a înaintat prin reprezentantul seu Dr. Polit la Majestatea Sa o petiție de agrățiare.

* (Kossuth Lajos), precum scrie „Függ. Hirl.", s'a bolnăvit greu în ăilele aceste și pătinesce de cárcei de stomach.

* (Repatriarea Bosniacilor fugiți). Până în 27 a lunii tre-

cute sau repatriat pe la Uniste 242, Dolnje-Lapatz 6854, la Zavalje 14,856, Prosciceni-Kamen 3323, la Oblaj 4725, la Novi bosniac 4264, Costainitza 2562, la Dubnitza 31 și pe la Gradisca veche 1513, preste tot 39.079 defugiați, cari acum să afle toți pe la vetrele lor în Bosnia. — Mai sunt încă de repatriat 44,781 de Bosniaci, cari de present să afle prin Croația-Provincială și confiniile militare. —

* Reuniunea ung. de cântări din loc s'a produs frumos alaltăeri sara în sala dela „Împăratul Romanilor” înainte a unui public ales și numeros. După cântări a urmat joc.

* (Situția finanțelor) a ceității *Bucuresci* e în bucurătoare. — În bugetul pe 1878 s'au preliminar ca percepțiuni 7,183.011 franci; sau constatată însă 8,171.538 franci și sau încasat în nouă luni 72%. —

Mai sunt de încasat încă 2,278.427 franci și fiind că preste bugetul de percepțiuni — preliminar cu 7,605.427 franci — mai sunt încă numai 1,245.380 franci de solvit, anul acesta se va încheia cu un „Plus” al cassei de 1,033.047 de franci. —

În anul 1874 a fost din contră deficitul 877.872, în anul 1875 însă 622.703 franci, cari sau acoperit prin un împrumut. —

Și în anul 1876 s'a ivit un deficit de 1,475.880, carele însă s'a acoperit din venitele ordinari ale anului 1877. —

Anul 1878 e al doilea în care au restat „Plusuri” de cassă însemnate. —

* (Comori desgropate). După cum se anunță din Constantinople, Dr. Schliemann, carele e autorizat de guvernul otoman, a întreprinde în țara turcăscă mai multe desgropări, a fost atât de norocos, a găsi la desgroparea din comuna „Hissarlic” patru comori, din cari a patra e mai mare decât toate celelalte trei la oaltă.

Acosta constă din o oală de bronz, carea a fost plină de multe prețioase tot de aur, și argint, și între aceste 16 mâneri de săbii, toate din aur masiv. —

* (Amatorilor de beefsteace engleze). Un medic german Dr. C. Huber din Wurzen a observat în anul curent o mică epidemie de infecțiune putredă prin beefsteacele aprupe crude, provenite de la vite afectate de pustula maligna. 6 persoane au murit din îngestiunea acestor cărnuri și diagnosa a fost verificată prin prezența mycossei intestinale (*Bacillus anthracis*) în cadavre. Aceste casuri sunt descrise în Wagner's Archiv der Heilkunde vol. 19.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Fisica experimentală,

Manual pentru scolarii despărțământului V și VI din scola populară, de Eméric Andreescu, învățător în Beregsu. Tipografia diecesană în Timișoara.
(Dare de samă).

Acastă cârticică, care are să întâmpine o lipsă până acum mult simțită în învățământul nostru elementar, espune pe 65 pag. 8° în liniamente generale învățăturile fundamentale ale fisice. Deși dela o cârticică ca cea de față nu putem aștepta, ca ea să se estindă prea departe, totuși s'ar mai fi putut adauge ici coala explicarea unor fenomene, cari ne întâmpină adese, și pre cari a le cunoște mai bine ar fi de folos scolariilor: așa d. e. arderea, inflamabilitatea unor gaze, întunecimile ș. a.

De asemenea ar fi fost de dorit

ca și în partea despre mecanică, ecuilibrul fluidelor, lumină etc. să se fie adaus câte o ilustrațiune potrivită, precum s'a făcut în partea din urmă a cârticiciei.

Cât privesce predarea materiei autorul a urmat metoda, care singur pôte fi aplicat în scola populară: a pus adecă în frunte experimentul, pentruca apoi scolarii să-și pôtă deduce ei însuși din cele observate, adevărurile fundamentale și legile fisice. Pentru facerea experimentelor se folosese mai preste tot de mijloce de acele, pre cari fie-care învățător și le pôte procura fără multă greutate și cheltuială; astfel învățământul din fisică pôte primi un puternic impuls spre înaintare și dacă autorul urma în propunerea experimentelor la mai multe locuri un șir mai genetic, abună samă câștiga și cârticica și scolarii în a cărui mână se dă ea.

Trecând la însași materia cârticiei trebuie să constatăm, că autorul a fost în desfășurarea ei mai puțin norocos decât în alegere. Așa îndată pe pagina primă în o notă dă o definițiune a legii fisice, definițiune, carea în o carte elementară trebuia făcută în termeni mai concreți, cu atât mai vârtos, cu cât mai târziu nu se esplică nicăiri noțiunea „putere”. De altcum noțiunea de „lege fisicală” pare a nu-i fi autorului deajuns clară, căci densusul ne formulază la capetele unor §§ „legi” ca urmatorele:

„Aerul este un corp fin, străvâdăcios și simțibil” p. 17; „aerul este o compozițiune din osigen, azot, carbonic și aburi” p. 18; „Suprafața apei la fiecare temperatură evaporază — prin tragerea aerului; — iar procesul trecerii se dice evaporare” p. 32; „bumbureii se formază din néuă” p. 39; „néuă se formază din beșicuțele de vapori, cari îngheață, se'ntrunesc și formază stelute și cad ca néuă” p. 39: ș. a. ș. a. În casurile d'ântai pretinsa lege este numai o descriere a obiectului, iar în casurile din urmă toate acele „legi” se reduc la legea: că prin căldură fluiditățile se prefac în gaze, iar gazurile prin recelă se prefac în corpuri fluide resp. solide. Dacă fisica ar da noțiunii „lege” o astfel de estensiune, precum o adoptă autorul nostru, atunci ea ar fi numai o simplă înregistrare și descriere de fenomene, și nu ar puté avé pretenția de știință; criteriul fisice ca știință este, că ea tocmai caută a subsuma multele fenomene diverse sub unele principii generale și a privi a cele fenomene numai de efecte deosebite ale unei cauze principale.

Necorespunzătoare este și esplicarea noțiunii „fenomen” la p. 3: „Ele” (corpurile) „la un grad sau măsură mai mare de căldură numit: temperatură, își schimbă sau modifică starea, iar acastă schimbare se dice „fenomen”; căci prin acastă esplicare toate celelalte schimbări ale corpurilor, d. e. comunicația în țevi capilare, strălucirea corpurilor, electricitatea de contact etc. nefiind produse prin temperatură, nu ar fi fenomene. La p. 7 § 13 se vorbesce la experimentare de elasticitate, pecând „legea” deși voiesce a defini elasticitatea, ne dă numai definițiunea estensibilității. În § 26 tractând despre „greutatea specifică” ne arată calea, pe care putem ajunge a ști, ce este acea greutate, conclusiunea sau esplicarea: ce numim greutate specifică? pare a fi rămas în penă. Definițiunea aerului (p. 17) tocmai nota principală: „că este corp elastic-fluid,” nu o conține; ne spune însă, că este „corp fin... simțibil” — cuvinte, cari nu vor să dică nimic. Depositorul par excellence al greșelilor însă este nefericitul § 31. Acolo ni se spune curiosități ca urmatorele: „Azotul provine dela animale și sustine viața plantelor.” „Car-

bonicul se desvôltă mai cu samă în pivnițele cu beuturi și prin locuri necurate.” „Carbonicul se prefac în osigen și azot;” iar în § 32 autorul promite, a vorbi de gazul hidrogen, dar în realitate vorbesce de gazul, ce se formază la destilare din cărbunii fosili. — Elemente din chemie nu par a fi tocmai forța autorului manualului nostru de fisică!

La p. 22 vorbind despre barometru ne spune că, el „ne arată, când aerul este mai greu sau mai ușor, dar fiindcă s'a constatat, că el adese ne păcălesce nici că'i prea dăm creșământ.” O trivialitate nesocotită! În arătarea presiunii aerului barometrul nu ne „păcălesce”, ci ne „păcălim” noi, cari tragem conclusiuni pripite voină a face din barometru un profet sigur de timp. Espunerile despre organul auzului § 40 și despre al vederei § 71 precum și despre fenomenul auzirei și vederei sunt atât de pe scurt, încât nu clarifică pre scolarii în nimic. Mai bine era dacă autorul spunea despre ele ceva mai mult și ne lipsia de notițele făcute despre microscop. Alte defecte de aceste și unele mai mărute ca: numirea regiunilor cu numele nemțesci „osten, westen, süden,” apoi termini ca: pond, resort (feder)!, artia și arti'a, le trecem în tăcere, pentru a nu osteni pre cetitori. Cele înșirate mai sus credem a fi de ajuns, spre a ne justifica judecata că, dl. Andreescu făcea mai bine, dacă ne lăsa să ducem încă vr'un an dorul unui manual de fisică și în acest restimp studia ceva mai bine obiectul despre care voia să scrie. Abună samă atunci și d-lui și scolarii umblau mai bine. Nisuița, de a provedea scólele noastre cu manualele de lipsă, este fără îndoială nobilă. Cu atâta însă nu este de ajuns; nisuița trebuie să întrebe totdeauna și putința de sfat, căci altcum vom ajunge la rezultate, cari mai târziu tot pre noi nu ne vor multămi.

Dr. D. P. Barcianu.

Bibliografie.

Marian S. Fl., Tradițiuni populare române. Broșura primă. Prețul 40 cr. v. a. Sibiu, editura și tipariul tipografiei Erèdei de Closius.

Raportul anual al Societății academice sociale-literare „România-Jună” în Viena. Al VIII-lea an administrativ, din 1 Octomvrie 1877 până în 30 Septemvrie 1878. Viena. Proprietatea societății. 1878.

Car. P. Petru., Patru discursuri rostite în senat. Iași, tipografia națională. 1878.

Statutul societății economice române „Prevederea” din orașul Peatra, județul Neamțu. Peatra, imprimăria județului Neamțu. 1878.

Bursa de Viena

din 6 Decembre n. 1878.	
Metalicele 5%	61 21
Împrumutul naț. 5% (argint)	62 50
Împrumutul de stat din 1860	116 25
Ațiuni de bancă	785 —
Ațiuni de credit	231 —
London	112 70
Argint	100 —
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 29 1/2
Valuta nouă imperială germană	57 40

Nr. 155 ex 1878. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia materă Stina cu filia Ciurnerna de clasa a III protopresbiteratul Ungurașului la urmata aprobare din partea Pre veneratului Consistoriu archidiececan dto 26 Ianuaru a. c. Nr. 3350 B. ex 1877 se escrie și publică concurs până la 23 Decembre st. v.

Emolumentele sunt:

1. Parochia cu filia, parte în stolă regulată prin sinodul parochial estra-

ordinar ținut în Stina la 31 Maiu 1878, parte în porțiunea canonică, aduce anualminte venitul sigur de 400—420 fl. v. a.

2. Din acest venit partea a III-a va fi a fiitorului capelan.

3. Casă de locuință eschisiv de a parochului, cu grădină de 1/4 juger de pământ.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a se adresa către subscrisul oficiu protopresbiteral, așternându-și suplicele în sensul statutului organic al bisericeii noastre drept măritore instruite.

Fizes-Sânpetru, 22 Nov. 1878.

În înțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Roșca m/p.,
prot. gr. or.

Sz. 2887/1878 szbirói. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notariu în comuna Vale — Pretura Sălisse — se deschide prin acosta concurs cu terminul până la 1-a Ianuarie 1879 c. n. —

Emolumentele sunt: 400 fl. v. a. salariu, quartir liber și tacele stabilite de reprezentanța comunală pentru scriptele privaților. —

Rugările concursuali instruite în sensul art. XVIII ex 1871 sunt a se adresa în terminul stabilit mai sus pretorelui cercual. —

Sălisse, în 4 Dechemvre st. n. 1878.

De la pretura cercului.

Nr. 82. 1—3

EDICT.

Ana Ioan Neamț născută în Porumbacul de sus de rel. gr. or. carea în a. 1873 cu necredință a părăsit pre legiuitul seu bărbat Georgiu Stoichița tot din Porumbacul de sus de rel. gr. cat. nesciindu-se locul ubicațiunii sale prin acosta se provocă, ca în termin de un an de la publicarea acestui Edict să se prezenteze la oficiul protopopesc gr. or. al Făgărașului II spre a fi confrontați la oaltă, căci la din contră se va suscepe și pertracta procesul divorțial și în absența citatei.

Avrig, 1 Noemvre 1878.

Oficiul protopopesc al Făgărașului II ca for matrimonial de 1-a instanță.

Nr. 462—1878. 1—3

EDICT.

Nicolae Vasilie Cristolovean din Brașov a părăsit cu necredință aprupe de 12 ani de țile pre legiuita lui soție Stanca Nicolae Ciobotar tot din Brașov, și pribegeste în lume fără de a să ști locul unde se află, și de mai trăiesce este prin acosta citat, ca în termin de șese luni, să se prezenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupra'i.

Brașov, 15 Novembre 1878.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Brașovului I.

Iosif Barac m/p.,
prot. gr. or.

Dr. Nicolau Olariu, advocat,

ș'a deschis cancelăria s'a în Sibiu, strada Poplăcii mari Nr. 25, etagiul prim. [23] 2—3

Anunțiu.

Un copil de 13—15 ani, care a absolvat scola normală și cunoște și limba germană, se primesce ca învățăcel în prăvălia subscrisului

Grigore Mateiu,
neguțătoriu în loc.

[25] 2—3